

Esti Hírlap

POLITIKAI NAPILAP

244
Március 15-ét köszöntötte a főváros

Ünnepség a Petőfi-szobornál

MEGEMLEKEZÉS AZ 1942-ES TŰNTETÉS NEGYEDSZÁZADOS ÉVFORDULÓJÁRÓL

Ma, március 15-én régi, nagy márciusokra emlékezünk: 1848, 1919, 1942 tavaszára. Itt, a Petőfi-szobornál, az egyetem előtti téren összegyűlt sok ezres tömeg ma a 25 évvel ezelőtti antifasiszta tüntetés évfordulóját ünnepelte.

A Pesti Barnabás utcában, az Egyetemi Színpad és a Százéves vendéglő előtt találkoztak azok, akik részt vettek az 1942. március 15-én a Petőfi-szobornál megtartott háborúellenes, antifasiszta megmozduláson. József Imréné így beszélt 1942. március 15-ről: „Én is kiabáltam a többiekkel: Vesszen a háború! Le Hitlerrel! és elindultam a tömeggel a Kossuth-szoborhoz. A hídfőnél — akkor Ferenc József térnek hívták — megrohantak bennünket a rendőrök. Szétszóródtunk, de a mellékutcákban újból összevagdultunk. És a Kossuth-nótát énekelve mégis elmentünk a Kossuth-szoborig.”

Az emlékezetes, nagy jelentőségű tüntetést a KMP kezdeményezésére létrejött Történelmi Emlékbizottság szervezte.

Az Emlékbizottság a minden haladó erőt összefogó és a fasizmus ellen tömörítő függetlenségi mozgalom legális szerve volt. A magyar nemzethez intézett nevezetes 1942 márciusi felhívását 28 — a legkülönbözőbb pártállású — író, tudós, politikus, művész írta alá. A felhívás aláírói és a Történelmi Emlékbizottság tagjai közül, sajnos, kevesen élnek már. De eljött a mai ünnepségre Kállai Gyula, Darvas József, Bernáth Aurél, Raics István, Pátzay Pál — ő készítette a tüntetésen viselt híres Petőfi emléklakettet —, Somogyi Miklós, Mihályfi Ernő, Orgoty Gyula, Hont Ferenc, Barcs Sándor és Krenner Miklós, azaz Szecator, a híres publicista. Közéjük tartozott a néhány napja elhunyt Kodály Zoltán is.

A mai megvívulást a KISZ Budapesti Bizottsága és a Hazafias Népfrent Budapesti Bizottsága rendezte. Sok fiatal gyűlt össze a téren; az iskolák, egyetemek, üzemek képviselőitében jöttek el Petőfi szobrához. Tíz órakor felcsendült a Himnus, majd Tordy Géza mondta el Petőfi 1848. te csillag... kezdetű versét. Főczek Lajos, a KISZ Budapesti Bizottsága titkárának megnyitó szavai után

Darvas József, a Történelmi Emlékbizottság egykori tagja, a Magyar Írók Szövetségének elnöke tartotta meg ünnepi beszédét. Beszéde elején 1848 jelentőségéről és szerepéről szólt, s arról, miért választotta a 25 év előtti nagygyűlés jelszövegként Petőfi nevét.

Szólt a két március: 1848 és 1942 szerves egységéről, az igazi, széles nemzeti összefogásra támaszkodó népi megmozdulások jelentőségéről.

A beszéd elhangzása után megkezdődött a koszorúzás. A Történelmi Emlékbizottság és a tüntetés résztvevőinek nevében Somogyi Miklós és Pátzay Pál helyezte el koszorúját Petőfi szobránál. A Hazafias Népfrent koszorúját Bugár Jánosné és Dóra János, a KISZ virágait Méhes Lajos és Somogyi Imre helyezte el. A Budapesti Pártbizottság képviselőiben Szépvölgyi Zoltán és Kelen Béla koszorúzott. A felemelő, ünnepélyes nagygyűlés végén a jelenlevők elénekeltek az Internacionálét.

1848 hősei, a márciusi ifjak emléke előtt tisztelegtek ma délelőtt a budapesti KISZ- fiatalok és úttörők. Délelőtt 11 órakor a Kossuth-szobornál Nádasdi József, a KISZ KB titkára és

... 10 órakor emléktáblát avattak Angyalföldön. Ez áll rajta: „Dunyov István 1816—1889. Az 1848-as forradalom honvédtisztje, Garibaldi ezredese, aki 1860-ban az olasz nép felszabadításáért folytatott harcban dicsőséggel képviselte a népek nemzetközi összefogásának ügyét.” Ismeretlen név, pedig bajtársa volt a hajdani hőseknek, akikre ma emlékezünk. Vérben és harcban osztozott velük annak idején — az utókor kegyeletesebb tiszteletében most először. Dr. Lukács Lajos történész kutatta fel hazai és külföldi levéltárak porosodó dokumentumaiból, a feledésből e szabadsághős életét.

HORDÁGYON VILÁGOSRA

Családja a törökök elől az 1700-as években menekült bolgároktól származott — innen szlávos hangzású neve —, apja még írástudatlan földműves, a tehetséges fiatalember már a magyaron kívül hét európai nyelvet beszélt, s 1843-ban megszerzi az ügyvédi oklevelet. A negy-

Csillik András, a Budapesti KISZ Bizottság titkára helyezte el koszorút. A Hazafias Népfrent nevében Nádasi László, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának tagja és Matuz László, a Hazafias Népfrent Budapesti Bizottságának titkárhelyettese koszorúzták meg az emlékművet. A fiatalok a Múzeumkertben is lerótták tiszteletüket. Itt Szabó János, a KISZ KB titkára és Kurcz György, a Budapesti KISZ Bizottság titkára helyezte el koszorút.

★

Ma délben felavatták Dunyov Istvánnak, a magyar és az olasz szabadságharc hőségének emléktábláját a XIII. kerület, Dunyov István utca 2. szám alatt. (Volt Tünde utca és Váci út sarok.) A megemlékezést Rónai Mihály András tartotta, majd Básti Lajos színművész Petőfi Olaszország című költeményét szavalta el. Ezután a Hazafias Népfrent kerületi bizottsága, a KISZ, az Olasz Köztársaság budapesti követsége, a néphadsereg, a Fővárosi Tanács képviselői helyezték el koszorút az emléktáblához. (Riportunk Dunyov Istvánról a 2. oldalon.)

... a szabadságharcban először önkéntes köznemzetőr, hősiességével kitünteti magát, s honvéd alezredes lesz. Többször súlyosan megsebesül, Világosra is hordágyon viszik. Az osztrák hadbírósal halálra ítélik, majd az ítéletet tíz év várfogságra változtatja. Jozefstadt és Königrätz kazamatáiban raboskodik. 1857-ben amnesztiával szabadul, két év múlva kiszökik Olaszországba, hogy a Habsburg abszolutizmus megdöntéséért harcoljon. Később érkezik — az olasz, francia—osztrák háborúnak már vége.

VÖRÖSINGES EZREDES

Garibaldi szicíliai partraszállásának hírére siet a vörösingesek közé. „... az ellenség mindig ugyanaz itt, mely odahaza rabigéban tartja sújtott nemzetünket. Ha az ellenséget meggyőgítjük itten: annál kevesebb lesz a teendőnk odahaza” — írta. 1860. október 1-én a véres voltturnói csatában olyan súlyosan megsebesül, hogy